

تجوان دان حکوم قرکھوینش

”فرمفوان ایت دنکاجي کران هرتاش، کران کتورتن، کران کچتىقىكىن، دان کران اڭماش. مك چاريله يېبراڭام، سفايى كامو بىر بېكىيا“، مقصود حديث شريف، روایة بخاري دان مسلم.

مقصودى:

”برکھوينلە كامو سفايى بىركىباڭۇن. اکوا بشك دەن باپق اومنە كلە ھارى قىاما“،
(حديث دري ابن عمر).

”واھىي انقۇدا! بارغىسياف يېش سەڭكۈف بىرمەتىشكىم مك ھندقلە اي برکھوين، کران كەھوين ایت تىدق مەرىمېكىن ۲ مات دان لە دافە مەلىيەارا كەحرماتن. بارغىسياف يېش تىدق سەڭكۈف، مك ھندقلە اي بىر فواس، کران فواس (يېش مەلىيەكىن بىدان ایت) مەلمەكىن حىرە بىر كلامىن ایت“، (متفق عليه).

”استرى يېش بائىك سەكالىي ايااله استرى يېش باپق انق دان يېش دافە بىر كاسىيە مسرا.“، (الحديث دري ابى يعلەي).

نبى محمد (ص) كەھوين دەن سىتىي خەدیجە دان دافە بىر كاڭول دەنەن ھەمىفېر دوا فولە لىيم تاھون. سلما كەھوين دەن خەدیجە اين، نبى تىدق فرنە كەھوين دەن يېش لاين. داسىر بىراستىي باپق دلا كۆكىن اولە نبى ايااله سىسودە خەدیجە يېش دكاسىيەي ایت وفاة. ادفون كلىيەن يېش ددافتىي فەد خەدیجەم سلائىن درىي اي مەقتهبىي تجوان فرجواغۇن نبى (ص) دان مېرىيەن سەنۋە ۲ بىتowan دالىم سەكل سوڭ دوڭ فرجواغۇن، مك تراوتام يېش دەۋожىيەن اولە نبى، ايااله صفتەن سېڭىي اىبو يېش باپق انق دان بىرھاتىي كاسىيە مسرا.

فرکھوينىن ايااله فرایكاتىن جنجى ابتارا للاكى دان فرمفوان اتتوق ھيدوف بىرسام (بىرمەتىشكىم)، دايىكە عقدىن (ايچاب قبول) سىتلە قىستوجوان كدوا بىلە فيمەق، اوالە سالە سۈرۈغ ولى فرمفوان ایت اتو اوالە اورۇغ يېش تله دىتتوكن (حاكم اڭام) دەھافن دوا اورۇغ سقسى.

جىك دىتىنجاو لېھ دالىم اكىن دكتەبىي، بەھوا پىاتوان دوا جنس مائىسى دالىم ايكاتىن فرکھوين اين، بو كىللە ھندق مەقاوتماكىن فەھوبىن طبىعى (شەواه)، ولو فون مىمۇغ داكوئى: بەھوا للاكى ايت برکەندق كەد فرمفوان دان فرمفوان بىر كەندق كەد للاكى، تىنافىي تجوان اوتمام فەد ايكاتىن فرکھوين اين، ايااله ھندق موجودىكىن بەھوا مائىسى ايت سېنىڭ ايااله مخلوق يېش سەدىا چىدرۇغ كەد بىر مشاركە، مەرىك بىر كەھوين، اتتوق مباقۇنلىك رومەتىشكىم دان اتتوق مەفرالە كىتۈرن.

معنائى سوآل اين، توھن عزوچىل بىر فەمان،

مقصودى:

”دان داتتارا تىندا ۲ كېسارن الله ايت، ايااله اى تله منجادىكىن باڭىي كامو جودوھ رى كولۇن كامو سەنديرىي، سفايى كامو دافە ھيدوف بىرمەتىشكىم دەنەن، دان دجادىكىن كامو چىتا منچىتاي دان بىر كاسىيە مسرا دەنەن، سەڭكۈھن دالىم حال اين اكىن منجادى تىندا باڭىي اورۇغ ۲ يېغۇرفيكىر، (21، الروم).“

معنائى سوآل اين جوڭ، نبى (ص) بىرسىدام

تجوان فرگهونن

دفهمنکن دری حدیث ۲، بهوا مقصود فرگهونن ایت ایاله اتنوق مندیریکن رومهشقکم بوکن اتنوق ملفسکن حسره فرهوشن سوامی استری سمات ۲. يع دمتصودکن دغن فمیینائی رومهشقک ایت ایاله دافه منونیکن کواجیفن برسوامی استری - سباکی ایبو باف دان جزو فندیدیق اتفق ۲.

دغن ظاهرن اتفق، سئورغ اکن مراس بهوا ای سوده داده مپالور کن فطره (کجادین) هیدوفن دان منوهی تنتوتن الله عزوجل يع هندق مشکلکن وجودن مأنسی دبومی این سهشقک ماس يع دنتوکن. ای جوک مراس دافه منوهی کهندق نبی محمد (ص) يع ساعه کمر ملیه اومن کمیغ دان برتبه رامی دان اکن دبغکلاکن فد هاری قیامه کلق.

ای کھوین دان برانق، مک دافتله ای مناروه سوات فغهارن منوره کیقینن اکماش، بهوا ای دغن منیغکلکن دنیا يع فناء این تیدق اکن تروفوس دغن اورغ ۲ يع ماسیه هیدوف. ای اکن دافه منزیما فهلا سی هیدوفم دغن وجودن اتفق ۲ نیغ تله مندافة دیدیقکن، يع ایغه اکن ایبو بفان دان ستیاس بردعا اتنوق کدوان.

دغن جان ایت جوک، ای دافه مغهارفکن شفاعة اخرا دری اتفق ۲ يع تله منیغکل سماس کانق ۲. منوره اجارن اسلام بهوا فد ساعه هورو هارا فادغ محشر ایت، يع دلالمن متھاری هاش سجشکل جارقن دری اتس کفلادان فانسن تیدق ترفی، مأنسی کھیلا غن عقل مغتشکن افکه يع اکن منیمفا مریک کلق. دالم کادان دھاک ایت، اتفق ۲ ایت داتخ مباواکن مینومن اتنوق ایبو بفان.

*

اتنوق مندافة هیبوران دان کلکان سوده تنتو تله سدیا اد چاراً يع بائیک.

بکرج سهاری سوتوق، ملمهکن بدان دال
معهایسکن تناک. لام بر فیکر، ممانسکن او
دان منیبولکن راس جمو. تنافی بیلا سفه
در ومه مندفة سمجوتن دری اتفق ۲ دان راس
کاسیه مسرا دری استری، مک هیلعله سکن
کتو سهون یغدر اسأی دان فوایه سموا لا کتوان
دان کچر کاسن جسانی دان روحانی. اوله سب
ایت، اورغ يع بیجسان بمهاکی وقتون يع دوا
فوله امفه جم سهاری سالم ایت: اد اتنوق بکرج،
اد اتنوق ماکن دان اد اتنوق بر کور او سندا دغن
استری دان برمائین ۲ دغن اتفق ۲. دغن جان این
دافه مراس نعسه دان شرک هیدوف برومہشقکن
دان دافه مراس کبسارن دان کریما توهن، سرت
دافه فول مغتشکن بھکیا هاری اخرا يع لبه نعنه
دان لبه بھکیا لاکی.
کنعله سبد ارسنول (ص)، مقصودن:

”هندقله کامو امبیل (دافتکن) هاتی يع فندي
بر شکور، لیده يع فندي میپو ۲ (بر ذکر اکن) الله
دان استری يع موءمن لاکی صالح يع منولع
اتنوق (مفرabolه کبھکیان) اخرا. (رواية ترمذی).
الفان سئورغ استری در فد منجالنکن تکنوغ
جوابش سباکی سئورغ استری“ کر فکالی
منیبولکن کتکاغن دالم رومہشقکم بر تبیه فول
دغن کریبوتن دان فربو اتنون ناکل اتفق ۲ بر کهندق کهد
کیجقسان اسوان سوامی مغدادفین دغن تنع سفای تیدق
ملاره دان منجادیکن هور و هار ادر و مهشقکن. معنای
حال این، جن جو عن کیت (ص) بر سبدام مقصودن:
”سهاری بر لاقو سباکی فیسفین يع عادل دالم
رومہشقکم لبه بسرا تین دری هیدوف بر عبادة سلما
توجه تاهون. دیتاکن لاکی:“ بھواتیف ۲ اورغ ایت
اداله منجادی فیسفین دان ماسیع ۲ هندقله
بر تکنوغ جواب اتس فیسفینش. ”
— ”فپولوه آکام.“